

ДОГЕН
道元禪師

СЪКРОВИЩА НА
СЪЗЕРЦАНИЕТО

РАЗМИСЛИ, БЕСЕДИ И СТИХОВЕ

Съставители
Кадзуаки Танахаши
Питър Левит

Превод от английски
Юлиян Антонов

БИБЛИОТЕКА

ИЗТОК

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

София Катърва
Братислав Иванов
Петко Хинов
Любен Козарев

№ 1		<i>36-ТЕ СТРАТЕГЕМИ</i>
№ 2	Евгения Завадска	<i>ШЪТАО И НЕГОВИТЕ
„БЕСЕДИ ЗА ЖИВОПИСТА“</i>
№ 3	Дайсецу Судзүки	<i>ДЗЕН И ЯПОНСКАТА КУЛТУРА</i>
№ 4	Үан Юнбин	<i>НОЩНИ РАЗГОВОРИ КРАЙ ОГНИЩЕТО</i>
№ 5	Алн Үотс	<i>ДАО НА ВОДАТА</i>
№ 6	Лин Ютан	<i>БИТ И ДУШЕВНОСТ НА МОЯ НАРОД</i>
№ 7	Доген	<i>СЪКРОВИЩА НА СЪЗЕРЦАНИЕТО</i>

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор и благодарности.....	9
Една разходка с Доген в наше време.....	13
Бележка на съставителите	35

I.

ПРАКТИЧЕСКИ НАСОКИ / 37

Стремеж и търсене	39
Дзадзен	45
Самадхи	51
Поклонът	55
Всяка дейност е свята.....	59
Монашеските одежди.....	63

II.

История / 67

Планината на лешоядите.....	69
Бодхидхарма	73
За писанията	81
Школите на дзен	87
За автентичността	91

III.

Портите на Дхарма / 97

Пътят на пробудения.....	99
Просветлението	103
Окръжността на Пътя	111
Буда-природата.....	117
Мъдростта отвъд мъдростта.....	123
Състраданието	127
За упованието	135
Жените	141
Предписанията.....	149

IV.

Филозофски възгледи / 155

ВРЕМЕ	157
ПРОСТРАНСТВО	163
ОСНОВНАТА ТЕЗА	169
ДУАЛНОСТ И НЕДУАЛНОСТ	173
ТЯЛО-И-СЪЗНАНИЕ	179
ВСЕОБХВАТНОТО СЪЗНАНИЕ	185
ЖИВОТ И СМЪРТ	189
КАРМА	197
СВОБОДАТА	203
ПРИРОДАТА	209
ЧУДЕСАТА	219

V.

Ученици и учители / 225

ВЪТРЕШНО РОДСТВО И СЛИВАНЕ	227
ПРАКТИКАТА ЗА МИРЯНИ	233
ПРЕДАВАНЕТО НА ДХАРМА	239
НЕСПИРНАТА ПРАКТИКА	245

VI.

Да изразиш неизразимото / 251

ИНТИМНИЯТ ЕЗИК	253
ПАРАДОКСИ И МЕТАФОРИ	259
КОМЕНТАРИ В СТИХОВЕ	267
СТИХОВЕ ПО РАЗЛИЧНИ ТЕМИ	271
ЗА СВОИТЕ ПОРТРЕТИ	277
БЕЛЕЖКИ	281
ХРОНОЛОГИЯ НА ЖИВОТА НА ДОГЕН	295
ПОКАЗАЛЕЦ	307
ИЗБРАНА БИБЛИОГРАФИЯ	313

*На Шърли и Линда
с обич и дълбока признателност!*

Ейхей Доген

ПРЕДГОВОР И БЛАГОДАРНОСТИ

Ейхей Доген (1200–1253) е един от най-великите и *озарени* познавачи на медитацията в световната история. И днес творбите му вдъхновяват безброй търсачи (следващи различни духовни традиции), които се стремят да разширят и задълбочат своя медитативен опит.

Приживе Доген е бил изключителен мислител, визионер, поет, писател, учен, дзен наставник, духовен лидер и реформатор на японския будизъм. Днес се оказва и един от най-популярните, т.е. широко четени и изучавани будисти в западния свят. Името му стои на кориците на близо 60 книги на английски, но съдържанието им често звучи свръхспециализирано, парадоксално, енигматично, ако не и монотонно...

Идеята за този сборник бе да направим творчеството на Доген по-достъпно за читателите, дори и онези, които не са запознати с дзен и будизма като цяло. С Питър Левит подбрахме най-същественото от неговото огромно книжовно наследство и подредихме откъсите по теми. Избрахме този прагматичен подход с надеждата, че така ще улесним всеки, който би проявил интерес към размислите и практическите наставления на Доген. Включихме и кратка антология на неговата поезия. Извадени от контекст, стиховете може да ви се сторят ексцентрични и абсурдни – но не и ако ги съпоставите с останалите неща, включени в този сборник.

Ето и по-основните моменти от живота на Доген. Встъпва в монашеството на 14-ата си година. Заема се по-задълбочено

с дзен на 18-ата, а на 24 заминава за Китай, за да довърши обучението си (1223–1227)^A. Създава първия си учебен център, Кошю-хъоринджи, когато е на 34 години, а след още десет започва и изграждането на свой манастир (Ейхей-джи, или „Храм на вечния покой“) в гористите планини на провинция Ечидзен. Отива си от този свят на 54 години.

Шьобогендзо, или „Съкровищница на окото на истинното учение“^B, е делото на неговия живот. Това е и една от първите будистки творби, писана на разговорен японски с една специфична комбинация от китайски йероглифи и японски фонетични знаци. (Дотогава местните наставници са писали на китайски – с някои модификации, съобразени с особеностите на японския.) Доген е следвал и вече установената практика да се цитират сутрите, както и по-ранните дзен наративи в оригинал, т.е. на китайски. Повечето откъси, включени в това издание, са от книгата със същото заглавие, издадена наскоро от „Шамбала“ [TANAHASHI 2010^C].

Като поет Доген се изявява главно в два жанра: традиционния японски *вака* и *канши*, поезия, писана в „китайски стил“. На свой ред *вака* („японска песен“) се дели на редица поджанрове. Най-известният е *танка* („кратка песен“), която в оригиналния си вид се състои от 31 срички, подредени в пет

^A Вж. и хронологията в края на книгата. За спецификата на това обучение вж. Филип Капло. *Трите стълба на дзен* (Изток-Запад, 2005). (Бележките под линия и вметките в квадратни скоби са на преводача.)

^B От кит. *Джънфайендзан* – заглавието на сборник с коани, съставен от китайския наставник Дахуей Дзунгао (1089–1163), което в японското четене звучи като *Шьобогендзо*. Когато пристига в Китай през 1223 г., Доген първо учи при наставника Удзи Ляопай, който е пряк ученик на Дахуей. Изразът „око на истинната [автентична] Дхарма“ се среща и в *Умънгуан 6* (друг класически сборник с коани от началото на XIII в.). Става дума за „духовния взор“, с който просветленият разпознава всяко явление (*дхарма*) във всемирния кармичен поток и вниква в неговата *съкровена* реалност (вж. и „Планината на лешоядите“).

^C Пълните описания ще намерите в библиографията в края на книгата.

стиха – съответно 5, 7, 5, 7 и 7. Така са написани и повечето стихотворения, включени в това издание. Тези в китайски стил са от *Ейхей Короку*, другият по-внушителен сборник на Доген, съдържащ лекции, беседи, наставления и други текстове, събрани от неговите старши ученици. Читателите ще могат да си изградят по-цялостна представа за тях – и контекста, в който се появяват – от чудесното издание на Тайген Дан Лейтън и Шьохаку Окумура [LEIGHTON & OKUMURA 2004].

Настоящата подборка е петият том от поредицата с мои преводи на Доген, подготвена от Дзен центъра в Сан Франсиско – след *Moon in a Dewdrop, Enlightenment Unfolds, Beyond Thinking* и вече споменатата *Treasury of the True Dharma Eye* [TANAHASHI 1985, 1999, 2004 и 2010]. Дълбоко ценя сътрудничеството и приятелските чувства на целия екип и настоятелите на дзен центъра, с които работя вече 36 години. Дължа специална благодарност на Майкъл Уенгър за подкрепата и конструктивните идеи. Бих искал да благодаря и на всички мои *съпреводчици* на Догеновите текстове, чийто принос към това издание е наистина огромен. Ще намерите имената им в бележките в края на книгата.

Имах щастието да работя отново с Питър Левит, авторитетен дзен учител и изтъкнат поет, който ми помогна да прецизирам изказа на Доген в англоезичния му вариант. С Питър сме приятели от 1987 г. и сме работили по различни проекти, включително и гореспоменатото издание на *Шьобогендо*. Ежегодните ми визити в неговия дом в Британска Колумбия, както и неговите в нашия с Шърли дом в Бъркли, Калифорния, винаги са били изпълнени с огромна радост и удовлетворение. Тук искам да благодаря и на неговата съпруга Шърли Грѐм, самата тя чудесен поет, за нейната отзивчивост, разбиране и подкрепа. Изказвам благодарност и на Тайген Дан Лейтън за помощта, която ми оказа за библиографията, а също и на Лиса Сенауке и Асаки Ватанабе, които ми помогнаха да уточня имената на съпреводачите.

Както винаги, работата с „Шамбала“ бе истинско удоволствие. С Питър искаме да благодарим на Джонатан Грийн, Хейзъл Бърхолз, Бен Глийсън, Диана Сатри (която отговаряше за предпечатната подготовка) и най-вече на Дейв О’Нийл, дежурния редактор, който ни преведе през всички етапи на този процес.

*Кадзуаки Танахаши^A
Бъркли, Калифорния*

^A Танахаши (род. 1933) е и авторитет в сферата на калиграфията. Освен Доген е превел на английски Хакуин Екаку, Морихей Уешиба и др. През 60-те е бил и ученик на Шюнрю Судзуки.